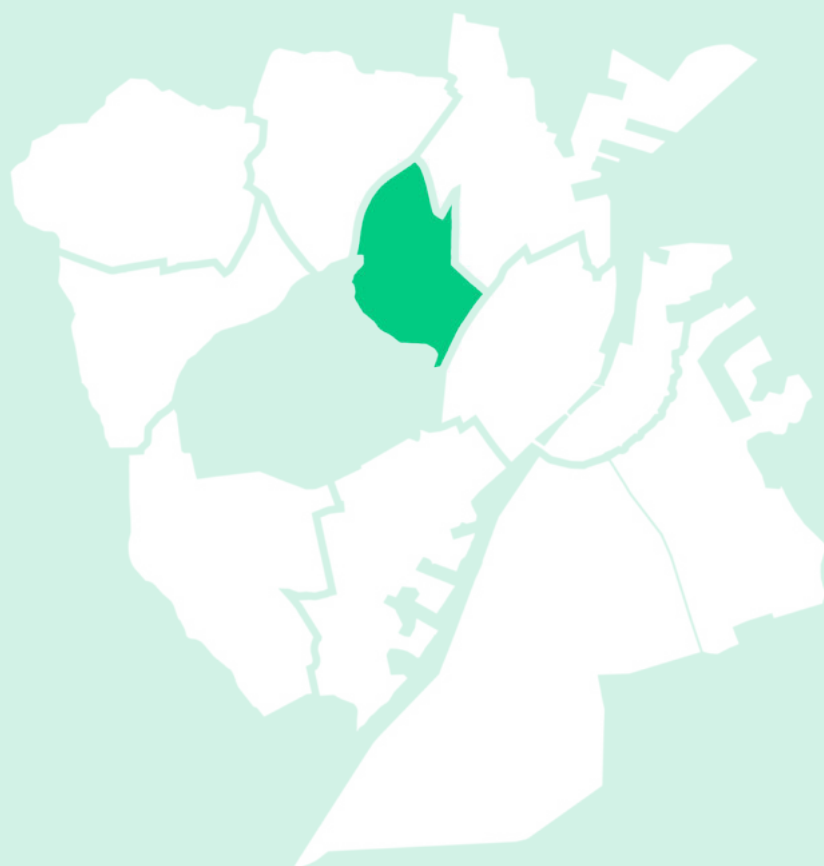

Københavns hovedtræk & ti unikke bydele

Nørrebro

INDHOLD

Indhold og introduktion	side 2
Københavns hovedtræk og ti unikke bydele	side 3
Sammenfatning	side 4
Træk	side 6
Mønstre	side 8

Introduktion

Københavns hovedtræk og ti unikke bydele fortæller en historie, hvor byen har udviklet sig fra en fæstningsby til en moderne storby, og hvor byens landskab og bebyggelser tilsammen afspejler hver epokes ambitioner, hensyn og arkitektoniske idealer. Der er gennem tiden bygget videre, transformeret og tilføjet nye lag til byen, men København fremstår i store træk stadig genkendelig med byarkitektoniske, landskabelige og kulturhistoriske værdier, som medvirker til, at vi føler os hjemme, at byen er vores, og at gæster værdsætter byen.

Det er derfor vigtigt, at vi fortsat sammen tager ansvar for byens og de enkelte bydeles identitet og sjæl med bevaring og udvikling med respekt for historien. Vi skal tænke landskab og bebyggelse sammen, så København fortsat kan styrkes som en by med stærke hovedtræk, og en by med unikke kvarterer i en sammenhæng.

Nørrebro

Københavns hovedtræk og ti unikke bydele er en samling hæfter, som i en koncentreret faglig form sætter fokus på og giver et hurtigt overblik - et signalement - over den byarkitektoniske egenart i København og i byens ti bydele. Signalementet for hele København giver et overblik og karakteriserer det særlige på københavnerniveau, mens signalementerne for de enkelte bydele har fokus på den lokale forskellighed - de ti unikke bydele.

I hæfterne beskrives byens og bydelens større unikke bystrukturelle og landskabelige **træk**.

Det er de træk, som har betydning for, og kendetegner hele byen eller den konkrete bydel.

Desuden beskrives bydelens unikke grønne, blå og bebyggelsesmæssige **mønstre**.

Det er de mønstre, som har betydning for, og kendetegner lokale områder.

Træk og mønstre er illustreret på en række kort.

De afspejler og fremhæver på en principiel måde de vigtigste træk og mønstre, som træder frem.

Systematikken er baseret på grundigt afprøvede analysemetoder af bymiljøer fra bydels- og bykabsatlassene, som Københavns Kommune udgav i 1990'erne og i 2003.

Bydelsatlassene var en del af en landsdækkende indsats med kortlægning af bevaringsværdier initieret af den daværende Skov- og Naturstyrelse i samarbejde med landets kommuner.

Hæfterne er udarbejdet af Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune, og er skabt til at give et hurtigt overblik over København. De er for alle, der interesserer sig for byen og dens lokale egenart, samt for alle, der arbejder med byens bevaring og udvikling.

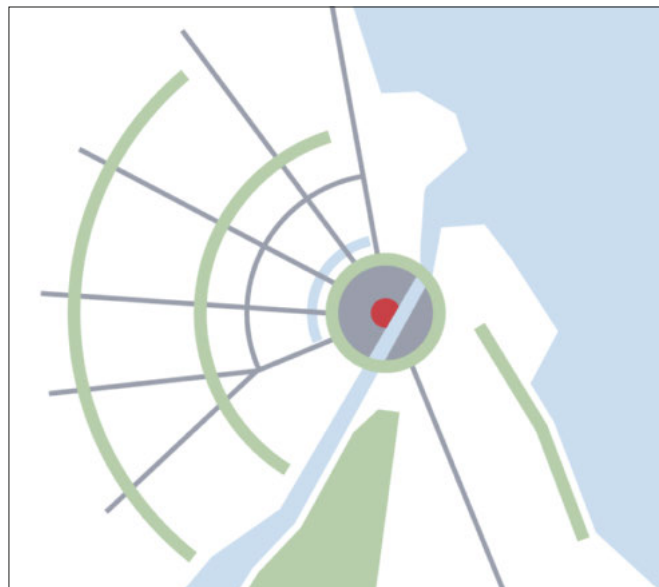
Rigtig god fornøjelse.

KØBENHAVNS HOVEDTRÆK OG TI UNIKKE BYDELE

"Egenarten knytter sig på forskellig måde til hele byen, en bydel, et kvarter eller et specifikt sted.

Egenarten er det, der gør Københavns arkitektur til noget særligt og definerer byens og de enkelte bydeles arkitektoniske kant"

Arkitekturpolitik København 2017-2025.

Københavns hovedtræk tegner et særligt logo for byen. Det drejer sig om: byen ved vandet, byens hjerte inden for de gamle volde, byens bueslag og kyster samt byens historiske indfaldsveje.

Københavns hovedtræk

København har gennem de sidste ca. 160 år udviklet sig fra fæstningsby til en moderne storby.

Landskabets oprindelige karakter og forskellige menneskeskabte påvirkninger, herunder behov for opfyldninger, afgravninger til veje og baner samt ændring af oprindelige terrænformer og naturen, er en vigtig forudsætning for forståelsen af den by, vi kender.

Selvom byen er kompleks og resultat af mange års udvikling med skiftende forudsætninger, tegner der sig alligevel tydelige fysiske hovedtræk, som kan samles i et forenklet byarkitektonisk logo for København.

Desuden er der en række andre træk, som sammen med landskabet lægger ekstra lag til byens logo, og som har en særlig betydning, både for byens overordnede træk og sammenhæng, og for de enkelte bydele. Det drejer sig om byens byrum og bebyggelser samt byens forskellighed i de enkelte bydele og kvarterer.

Du kan læse mere i hæftet om hele København og i Københavns Arkitekturpolitik 2017-2025.

Ti unikke bydele

Det er karakteristisk for København, at der i de enkelte bydele og kvarterer er stor forskel på, hvordan byens hovedtræk udmønter sig lokalt. Denne forskellighed er vigtig, og skaber den helt lokale egenart, som kender tegner byens ti unikke bydele.

Du kan læse mere i de enkelte hæfter for hver bydel.

NØRREBRO

SAMMENFATNING

Kig over Indre Nørrebro, set fra nord med Assistens Kirkegård og Nørrebrogade i forgrunden.

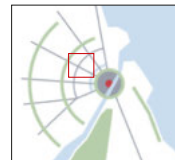
Kort 1906.

Indre Nørrebro er udbygget, ligesom banelinjen og kvartererne øst for Jagtvej. Assistens Kirkegård blev grundlagt i 1760. De Gamles By blev dannet i 1919 ved sammenlægning af Almindeligt Hospitals bygninger fra 1892 og Københavns Alderdomshjem opført i 1901, som ses på kortet.

Kort 1955.

Nørrebro er fuldt udbygget. Nordbanen er nedlagt i 1930 og erstattet af banen med station ved Nørrebro Station. Nørrebrøparken er etableret, ligesom Campusområdet er bygget og Fælledparken er anlagt i årene 1908 - 1914.

Kig over Ydre Nørrebro ved grænsen mellem Nørrebro og Bispebjerg ved Nørrebro Stationsområde og banen. Set fra syd over Mimersparken.

Historie

Efter voldenes fald i midten af 1850'erne blev den inderste del af Nørrebro hurtigt udbygget uden større planlægning, og den tætte karrébebyggelse var præget af tilfældigheder. Store dele af byområdet sydøst for Jagtvej blev dermed opført før 1870 som 4-5 etagers karréer tætpakket med baghuse, der rummede boliger, mens der i den nordlige del af Nørrebro efter århundredskiftet blev opført en mere åben bolig- og erhvervsbebyggelse.

Den gennemgribende sanering i slutningen 1970'erne og 80'erne har betydet, at dele af Indre Nørrebros oprindelige tætte karrékarakter har ændret sig, især i kvarteret omkring Blågårds Plads.

I de senere år er bydelen blevet styrket med bl.a. bedre forhold for bløde trafikanter og kollektiv trafik fx. cykelruter og stier, herunder bl.a. Nørrebro-ruten samt på sigt Hareskovruten og Grøndalsruten. Metrocityringen betyder, at Nørrebro har hele fire stationer i bydelen. De senere års områdefornyelse i Mimersgadekvarteret, Haraldsgadekvarteret, Nørrebro Park Kvarteret, Indre Nørrebro, Skjolds Plads og 'Bispeengen' omkring Lundtoftgade har medført og vil medføre betydelige forbedringer af byrummet og forøgelse af Nørrebros grønne åndehuller.

Derudover sker der bl.a. omdannelse af de almene boligebebyggelser og tilknyttede byrum bl.a. i Aldersrogadekvarteret

ved Lundtoftgade og i Mjølnerparken, ligesom De Gamles By omdannes. Der planlægges også for en større omdannelse af Bispeengbuen i et samarbejde med Frederiksberg Kommune samt en fortsat omdannelse af området omkring Nørrebro Station i samarbejde med DSB og Banedanmark.

Egenart

Nørrebros egenart afspejler tydeligt den urbane karréby hvor parker, pladser, kirkegårde, gårdrum og gadetræer danner en grøn kontrast og modvægt. Samtidig er der meget stor variation i de enkelte kvarterers bebyggelsesmønstre, som skifter karakter med korte mellemrum, og hvor byrummet derfor er meget varieret og lokalt forankret.

Især saneringen i 1970'erne har betydet, at den ellers meget tydelige karréstruktur nogle steder er ændret. Nørrebro er også karakteriseret ved sine tydelige grænser, de større veje, de centrale parker, 'portene' ved Nørrebro Stationsområde og Dronning Louise Bro og det tidligere Nordbanetracé, hvor Nørrebroparken og Superkilen danner varierede byrum i et buet forløb gennem bydelen. Desuden tegner flere af de grønne byrum andre tydelige kulturhistoriske spor, ligesom Søernes blå træk giver en særlig oplevelsesværdi langs Nørrebros østligste grænse.

NØRREBRO

TRÆK

Kortet viser Nørrebros landskabstræk, som især består af grønne og blå grænser, terræn og udsigter. Sort prik viser pejlemærker.

LANDSKABSTRÆK

Grønne og blå grænser

Nørrebros overordnede grønne og blå træk er markante og genfindes i byens hovedtræk. Det er bydelens grænse mod Bispebjerg, hvor de grønne træk langs banen, bl.a. Mimersparken, udgør en del byens bueslag. Desuden markeres grænsen af banen og Ågades markante byrum. Herudover er Jagtvej et vigtigt træk, Lersø Park Allé markerer grænsen til Østerbro og danner forbindelse mellem Lersøparkens grønne landskab og Fælledparken, som danner en grøn grænse til Nørrebro.

Søerne danner en markant grænse mod øst, og beskriver byens blå bueslag med storslåede udsigter og himmelrum mellem de tætte bykvarterer. Både vandflade, træerækker, Dronning Louises Bro og udsigten til Indre Bys tårne definerer på én gang overgangen til Indre By og danner samtidig en præcis grænse til Nørrebro. Dette understreges af bebyggelsen og af forhaverne langs Peblinge Dossering og af de karakterfulde grønne skrænter mod søpromenaden. Søfronten understreges yderligere af Søjavillionen, ligesom kigget og udsigten til Planetariet, Codanhus og Carlsbergs højhuse er med til at understrege Søernes langstrakte forløb.

Terræn

Nørrebro ligger på et forholdsvis fladt terræn. De højeste punkter ved Haraldsgade, Tagensvej og Jagtvej opleves dog tydeligt og er med til at understrege overgangen mellem Indre Nørrebro og Ydre Nørrebro og vejenes forløb.

Pejlemærker

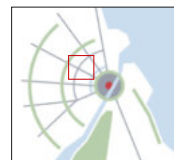
Nørrebros grænse ved Ågade markeres af Telefonhusets tårn, og ved Nørrebro Stationsområde med Nordbrøtårnet, som også er et pejlemærke for byen. Herudover fungerer Røgshospitalet samt Mærsktårnet ved Panum som pejlemærker, der kan ses flere steder fra byen.

BYSTRUKTUR

Større veje og knudepunkter

Nørrebros bystruktur domineres af de tre markante indfaldsveje: Tagensvej, Nørrebrogade og Ågade sammen med den nord-sydgående Jagtvej, som alle indgår i Københavns identitetsskabende vejstruktur.

Hvor de større veje og banen krydser hinanden, opstår der vigtige knudepunkter. Det drejer sig bl.a. om Nørrebro Stationsområde og mødet mellem Jagtvej og de tre indfaldsveje.

Her er især Nørrebros Runddel et væsentligt rum og orienteringspunkt. Også de tidligere banetracéers buede forløb har betydning for vej mønstret, knudepunkterne og for udformning af den afgrænsende bebyggelse, herunder bl.a. karrébebyggelsen ved Nørrebrøparken.

Nørrebrogade og porte

Nørrebrogade er på én og samme tid den historiske udfaldsvej fra storbyen, bydelens centrale gade, som samler bydelen på tværs, samt en af Københavns livligste strøggaader og cykelforbindelser.

Nørrebrogade forløber i svagt knækkede forløb på strækningen fra Søerne til Nørrebro Station, og opdeles næsten på midten af Nørrebro Rundel, hvor Jagtvej og Nørrebrogade mødes i knudepunktet, som samtidig fungerer som overgangsled mellem Jagtvejs og Nørrebrogades forløb. Søerne markerer overgangen til Indre By, hvor Dronning Louises Bro sammen med bydelens front mod Søerne udgør en markant port og overgang. Ved Nørrebro Station udgør højbanens viadukt port og overgang til Nordvest, hvilket understreges af terrænets stigning.

Markante byrum

Assistens Kirkegård grænser op til Nørrebrogade omtrent midtvejs i gadens forløb. Kirkegården skaber et betydeligt grønt indslag i Nørrebros tætte bystruktur. Den er bymæssig og omgivet af mur til tre sider, mens Hans Tavsens Park udgør afgrænsningen mod syd. Kirkegårdens beplantning og indre mure opdeler kirkegården i mindre afsnit med forskellig karakter og historie.

På det tidligere banetracé tegner Nørrebrøparken, Superkilen og den grønne cykelrute 'Nørrebro-ruten' sit karakterfulde, grønne let slyngede forløb. Byrummet udgør et særligt træk med stor rumlig variation.

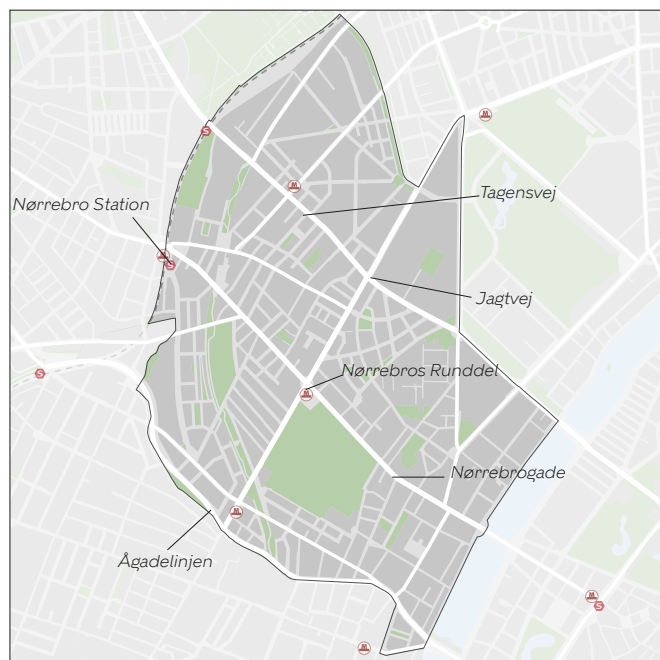
Karrébyen

Nørrebros karrébebyggelser omfatter årtiers forskellige bybygningsidealer, og dermed favner bydelen flere af Københavns byggeperioder. Det betyder, at der er store variationer i de enkelte bebyggelser og byrum.

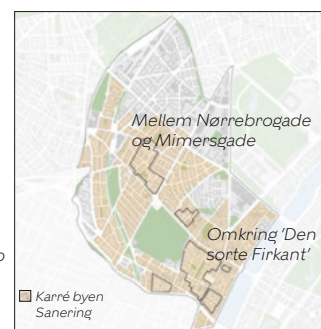
De ældste bykvarterer omkring Nørrebrogade var - og er stadig i nogen grad - domineret af tæt karrebeyggelse, som er opført over en kort periode sidst i 1800-tallet, hvor de ældre og nyere grønne rum danner kontrast.

Nørrebro rummer også karrébebyggelser opført efter århundredskiftet. De er opført efter samlede bebyggelsesplaner med vej mønstre og pladser. Det er bl.a. bebyggelsen omkring Guldberg Plads, bebyggelsen ved Lundtoftegade, området omkring Herman Triers Plads og bebyggelsen ved Elmegade/Ahornsgade m.fl. Byrummet i disse kvarterer rummer mange karakterfulde sammenhængende forløb, pladser og små grønne åndehuller.

De nyeste karrébyggerier er bl.a. Mjølnerparken, som oprindeligt adskilte sig fra traditionelle karréer ved at være delvist åben mod gårdene, mens gadesiden havde bagsidekarakter. Omdannelse af området betyder bl.a., at karréerne lukkes og gaderne kobles sammen med bydelens øvrige gadestruktur.

Større veje og knudepunkter.

Grænser, porte og markante byrum. Karrébyen og saneringsområder.

Nørrebro og saneringen

Den omfattende sanering af Indre Nørrebro i 1970'erne og 80'erne har betydet en radikal ændring, som medførte lys og luft, men som også ændrede det tætte karrémønster, hvilket er en særlig fortælling om bydelen.

Det ses tydeligst i kvarteret omkring 'Den sorte firkant', hvor den nye bebyggelse er lavere end den oprindelige karrébebyggelse, mindre detaljeret i sit facadeudtryk, og hvor vejstrukturen er ændret. Derved er Nørrebros enkle byrumsstruktur med klare gård- og gadesider delvist nedbrudt visse steder, hvilket også svækker orienteringen.

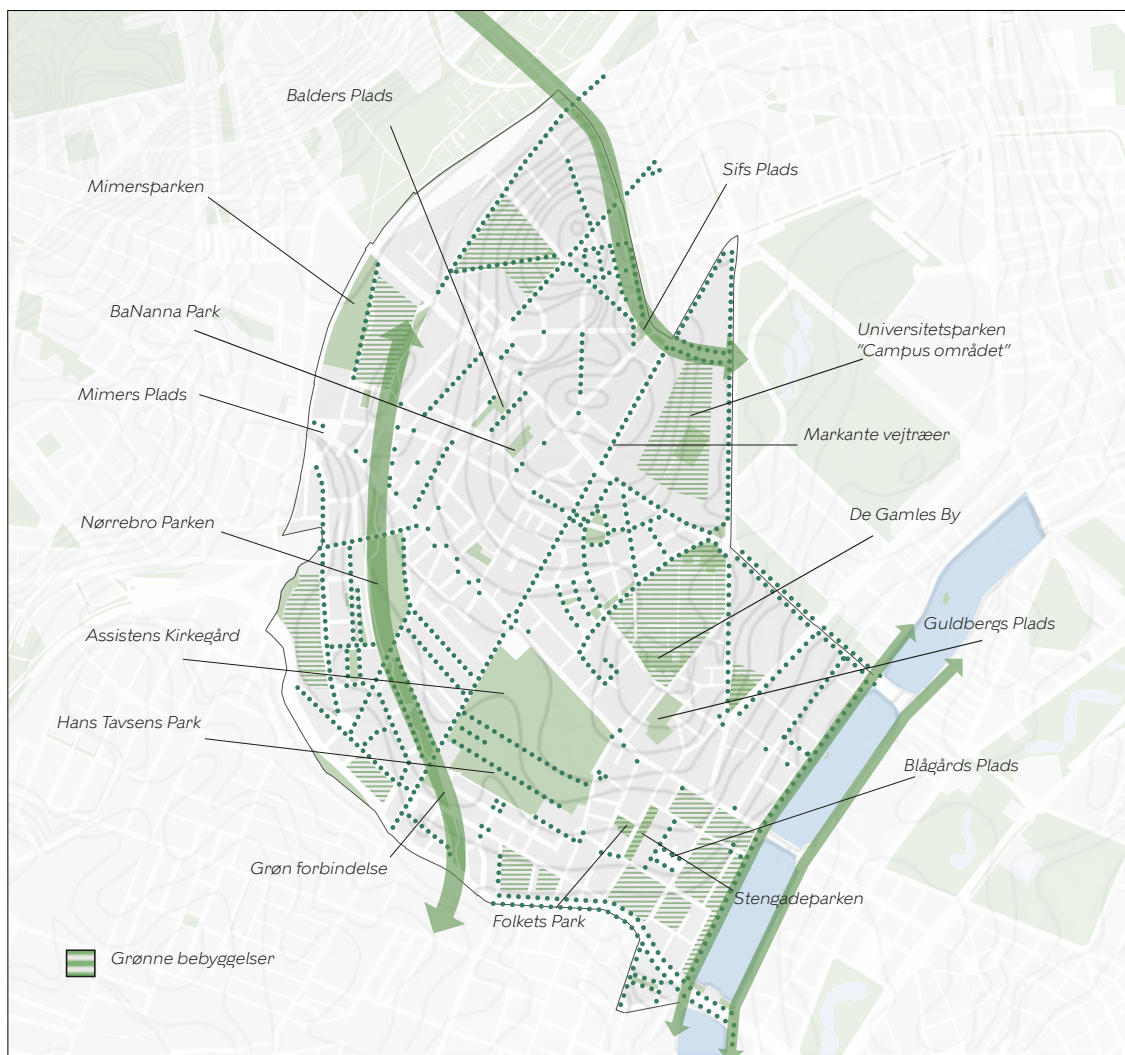
Også i kvarteret mellem Nørrebrogade og Mimersgade er der sket sanering. Denne er dog knapt så omfattende, og mere punktvis, men har dog betydet ændringer af bymønster samt af facadeinddeling- og udtryk.

Der findes karakterfulde byrum og forløb i områderne, herunder bl.a. Korsgade og Blågård's Plads. Folkets Park, BaNana Park og Stengade Park er etableret, hvor der tidligere lå bebyggelse.

NØRREBRO

MØNSTRE

Kortet viser Nørrebros grønne mønstre, som består af parker, grønne forbindelser, grønne bebyggelser, grønne byrum og markante vejtræer.

GRØNNE MØNSTRE

Større parker og forbindelser

Nørrebroparken med forbindelsen ad det tidligere banetracé videre mod nord ad Superkilen samt Assistens Kirkegård og Hans Tavsens Park er alle dominerende mønstre på Nørrebro. De danner samtidig markante større, grønne rum og forbindelser i den ellers tætte bydel. Nørrebros grænser mod Østerbro og Bispebjerg er vigtige landskabstræk, og samtidig udgør de enkelte parker og strækninger selvstændige grønne mønstre.

Mindre og grønne åndehuller

Mindre grønne torve og pladser, fx. omkring Skt. Johannes Kirke, Blågårds Plads, BaNanna Park, Folkets Park, Balders Plads m.fl. understøtter bydelens forskellige bebyggelsesmønstre, og fungerer som vigtige lokale orienteringspunkter og åndehuller. Fx. er Sifs Plads samt Vermundsgade og Haraldsgades karakterfulde træplantninger med til at definere og samle det sammensatte kvarter omkring Haraldsgade.

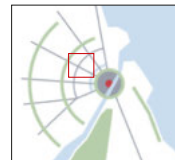
Grønne bebyggelser, gårdrum og arealer

De åbne bebyggelsesformer med deres grønne landskabstræk, herunder bl.a. De Gamles By, Campusområdet og forskellige parkbebyggelser, danner kontrast til karrébyen og giver bydelen særlige grønne mønstre, som understreger Nørrebros mangfoldighed.

Et andet særligt træk for Nørrebro er de grønne rum, som har erstattet tidligere bebyggelser samt de sanerede gårdrum. I dag er der næsten ingen af de oprindelig tætbebyggede baggårde tilbage. Gårdene er lagt sammen ved gårdrydninger og saneringer og fremstår åbne og grønne. Nogle steder er det muligt at komme igennem via et offentligt stisystem, herunder i Blågården på Indre Nørrebro.

Markante vejtræer

De markante træplantninger langs nogle af bydelens både større og mindre veje understøtter karrébyens velordnede struktur. Det drejer sig bl.a. om træplantninger på Nørre Allé, Blegdamsvej og Lundtoftegade, samt karakterfulde træplantninger og forhaver i kvarteret omkring Guldbergs Plads.

Kig over Indre Nørrebro med de sammensatte karrémønstre og grønne gårdrum samt bl.a. Folkets Park og Stengadeparken i midten af billedet

BEBYGGELSESMØNSTRE

Karrébyens og andre mønstres variation og kontraster

Udover karrébebyggelsen på Nørrebro, som i sig selv indeholder meget stor variation, er der en række forskellige markante enkeltbygninger og bebyggelser, der sammen med vejene, pladser og grønne træk mv. danner karakteristiske og meget forskellige bymiljøer. Det betyder, at der er bebyggelsesmæssige kontraster både mellem karrébyen og de øvrige bebyggelser og i selve karrébyen. Det giver Nørrebro dynamik, variation og detaljerigdom.

Eksempler på andre bebyggelsesformer og bymiljøer er bl.a. højhusbebyggelsen ved Lundtoftegade, institutionsbyggerier fra forskellige perioder og den nordvestlige del af Nørrebro, som er præget af blandede bolig- og erhvervsbebyggelser med enklaver af byggeforeningshuse og rækkehuse.

Andre eksempler er De Gamles By, Guldberg Haves stokbebyggelse, samt institutionsområdet ved Lersø Parkallé. Herudover markerer Universitetsparken sig i bybilledet som et særligt bebyggelsesmønster, der indgår i Nørre Campus.

Kig over kvarteret omkring Guldbergsgade, Sjællandsgade og De Gamles By.

Bebyggelserne udgør helstøbte sammenhængende bebyggelser.

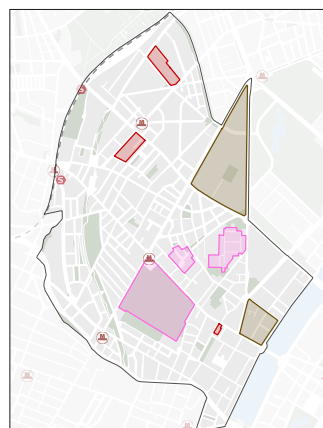
De Gamles By og Sjællandsgadekvarteret indgår i Københavns Kommunes kulturmiljøer.

Kig over den nordlige del af Nørrebro med Skjolds Plads i forgrunden. Kvarteret er meget sammensat og består af en række forskellige bebyggelsesmønstre, som skifter med hurtige mellemrum

Karrébyen og andre bebyggelsesmønstre.

Kulturmiljøer, Københavns Kommuneplan 2024.

Syv af bydelens bebyggelser samt Assistens Kirkegård indgår i Københavns Kommunes kulturmiljøer.
Brun: København som hovedstad
Rød: Produktionens København
Lilla: Københavnerens velfærd.

Der er udpeget bevaringsværdier for bebyggelse og landskab.

Kontakt:
Teknik- og Miljøforvaltningen
Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S
Postboks 348
1503 København V

Mailadresse: klimaogbyudvikling@kk.dk

Kort, foto og illustrationer

Historiske kort: Københavns Stadsarkiv digitale samling.

Foto: Hvis intet andet er angivet er foto fra Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Øvrige kort og Illustrationer: Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen.

Publicering

Københavns hovedtræk og ti unikke bydele, Bydels - og By-skabsatlas samt Københavns Arkitekturpolitik kan findes på Københavns Kommunes publikationsdatabase.

